

دیپلماسی فرهنگی هنری و رویدادهای بین‌المللی فرهنگستان هنر جمهوری اسلامی ایران

در گستره تاریخ و به ویژه در دوران معاصر، هنر در حوزه‌های فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی نقش و جایگاهی ویژه داشته است. هنر، به عنوان زبانی بین‌المللی و درک‌شدنی برای همه جوامع، بهترین راه دیپلماسی فرهنگی و تقویت ارتباط با ملل دیگر است و دیپلماسی فرهنگی و هنری، به عنوان ابزاری کارآمد و منعطف در سیاست خارجی، زمینه‌ساز ارتقای سطح روابط دولت‌ها و به تبع آن، افزایش تفاهم میان ملت‌ها و ایجاد صلح و ثبات بین‌المللی است.

با توجه به غنای هنر ایران در ادوار مختلف (که نمونه‌های موجود آثار هنری در موزه‌ها و گنجینه‌های هنری ایران و جهان خود گواه این مدعاست) و نقشی که فرهنگستان هنر با حدود دو دهه فعالیت خود در جریان‌شناسی، معرفی شخصیت‌ها و مکاتب هنری و همچنین پژوهش و نشر در این حوزه‌ها داشته است، کارگروه دیپلماسی هنر را اداره‌کننده امور بین‌الملل فرهنگستان هنر و با مشارکت وزارت امور خارجه؛ سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی؛ وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی؛ و کمیسیون ملی یونسکو در ایران، تشکیل داد.

اهداف تشکیل این کارگروه، هم‌گرایی و هم‌افزایی دستگاه‌های مرتبط در حوزه دیپلماسی هنر؛ گسترش و تقویت دیپلماسی فرهنگی و هنری در عرصه بین‌المللی؛ تدوین برنامه‌های مناسب برای بهره‌گیری از ظرفیت اصحاب فرهنگ و هنر در تعاملات ایران با جهان؛ تعریف و تبیین طرح‌های کلان فرهنگی و هنری در مقیاس جهانی؛ همکاری در اجرای پژوهش‌های فرهنگی و هنری در حوزه بین‌المللی (به ویژه ایران فرهنگی و جهان اسلام) است.

در پی تشکیل دومین جلسه کارگروه، آیین‌نامه‌ای در چهار ماده تدوین شد و در ماده یک آن، اعضای گروه برگزیده شدند. رئیس فرهنگستان هنر (رئیس کارگروه)؛ معاون پژوهشی و هنری فرهنگستان هنر (نایب رئیس کارگروه)؛ مدیرکل امور بین‌الملل فرهنگستان هنر (دبیر کارگروه)؛ رئیس مؤسسه فرهنگی و هنری صبا؛ نماینده سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی؛ نماینده وزارت امور خارجه؛ نماینده وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی؛ نماینده سازمان یونسکو در ایران؛ و کارشناس هنری منتخب فرهنگستان هنر؛ اعضای این گروه را تشکیل می‌دهند.

شایان ذکر است اطلاع‌رسانی، مشارکت و همکاری در برگزاری هفته‌های فرهنگی و هنری، جشنواره‌ها، نمایشگاه‌ها، همایش‌ها و نشست‌های تخصصی در موضوع هنر ایرانی و اسلامی؛ همکاری در معرفی و تأمین منابع و آثار مهم برای معرفی هنر اسلامی و ایرانی در خارج از کشور؛ تشکیل بانک اطلاعات هنر و هنرمندان ایران فرهنگی و جهان اسلام؛ فراهم آوردن زمینه ارتباط مؤثر استادان و هنرمندان کشور با مراکز علمی و آکادمیک هنری دیگر کشورها و تسهیل حضور آنان در مجامع علمی و هنری و شرکت در جشنواره‌های بین‌المللی؛ استفاده از ظرفیت ایرانیان مقیم خارج از کشور در دیپلماسی فرهنگی و هنری؛ از جمله وظایف و برنامه‌های این کارگروه محسوب می‌شود. جلسات کارگروه هر دو ماه یک بار تشکیل و مصوبات و اقدامات مؤثر کارگروه در وب‌گاه‌های دستگاه‌های عضو کارگروه منعکس می‌شود.

به منظور اجرایی شدن اهداف فرهنگستان هنر در حوزه امور بین‌الملل، تفاهم‌نامه‌ای بین فرهنگستان هنر جمهوری اسلامی ایران و سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی منعقد شد.

تفاهم‌نامه همکاری فرهنگستان هنر و سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی

تفاهم‌نامه همکاری بین فرهنگستان هنر جمهوری اسلامی ایران و سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی در زمینه همکاری مشترک و

هم‌افزایی برای توسعه و تعامل فرهنگی و هنری با رویکردهای دیپلماسی هنر، اقتصاد هنر و گردشگری هنری امضا شد.

این تفاهم‌نامه میان فرهنگستان هنر به نمایندگی کیوان رحیمی، دبیر این فرهنگستان؛ و سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی به نمایندگی حجت‌الاسلام مهدی ایمانی‌پور، معاون همکاری‌های علمی و فرهنگی سازمان؛ در محل این سازمان به امضا رسید.

بر اساس این تفاهم‌نامه همکاری «مشارکت در تبیین طرح‌های کلان فرهنگی و هنری در سطح جهانی اعم از تقویت حوزه بزرگ تمدن ایرانی، توجه ویژه به هنر قدسی، هنر اسلامی و هنر مشرق زمین، تقویت ارتباطات هنرمندان جوامع اسلامی»، «مشارکت و همکاری در برگزاری هفته‌های فرهنگی، جشنواره‌ها و نمایشگاه‌های تخصصی سازمان در خارج از کشور»، «همکاری در انجام پژوهش‌های فرهنگی و هنری در حوزه بین‌المللی، به ویژه جهان اسلام»، «حمایت علمی و فنی از انتشارات سازمان با معرفی مشاوران و ناظران متخصص در امور طبع و نشر آثار هنری و تأمین محتوای مورد نیاز نمایندگی‌های فرهنگی در حوزه‌های هنری به زبان‌های مورد نیاز و بروشورهای مربوط به زبان‌های خاص»، «تأمین نیازهای علمی رایزنی‌ها در رشته‌های گوناگون هنری، به ویژه در اعزام افراد واجد شرایط برای سخنرانی‌های تخصصی و هنری و برگزاری سمینارها»، «همکاری در برگزاری نشست‌ها و همایش‌های تخصصی و گفت‌وگوهای نخبگانی در موضوع هنر اسلامی و ایرانی در داخل و خارج کشور» و «همکاری در معرفی و تأمین منابع و آثار فاخر و مفید برای معرفی هنر اسلامی و ایرانی در خارج از کشور»، از جمله تعهدات فرهنگستان هنر در این تفاهم‌نامه به شمار می‌رود.

همچنین بر اساس این تفاهم‌نامه «ارسال اخبار و گزارش‌های فرهنگی و هنری ویژه واصله از رایزنی‌ها و اطلاعات لازم از وقایع، رویدادها، سمینارها و جشنواره‌های معتبر هنری جهان بر اساس محورهای مورد درخواست برای فرهنگستان»، «اختصاص بخشی از فضای نمایشگاهی نمایشگاه‌های فرهنگی و هنری سازمان در خارج از کشور برای ارائه آثار هنری به فرهنگستان»، «پیشنهاد طرح‌ها و برنامه‌های مطالعاتی در زمینه هنر ملل به فرهنگستان با توجه به مشترکات فرهنگی، دینی و تاریخی ایران با سایر کشورها»، «همکاری در تشکیل بانک اطلاعات هنر و هنرمندان جهان اسلام و عضویت هنرمندان برجسته کشورهای اسلامی در فرهنگستان»، «فراهم آوردن زمینه ارتباط اعضای پیوسته، وابسته و هیئت علمی فرهنگستان و هنرمندان کشور با مراکز علمی و آکادمیک هنری سایر کشورها و حضور آنان در مجامع علمی و هنری و شرکت در جشنواره‌های بین‌المللی» و «همکاری در انجام پروژه‌های فرهنگی و هنری در چهارچوب وظایف محوله و برگزاری نمایشگاه‌های مشترک تخصصی و بین‌المللی در کشورهای دارای نمایندگی فرهنگی» از جمله تعهدات سازمان فرهنگ و ارتباطات خواهد بود.

چاپ نسخه خطی موجود در بخارست

در پی نشست مشترک محبوبه پلنگی، مدیرکل امور بین‌الملل فرهنگستان هنر، با پروین نگین‌راز، نماینده فرهنگی سفارت جمهوری اسلامی ایران در بخارست، مقرر شد تا آثار هنری و نسخ خطی ایران در آن کشور شناسایی شود. به همین منظور سفارت جمهوری اسلامی ایران در رومانی از آکادمی این کشور درخواست کرد تا در این امر همکاری کند. همچنین از ایرانیان مقیم آن کشور خواسته شد تا از این پروژه حمایت کنند.

در نهایت سی قطعه عکس از نسخ خطی ایرانی موجود در موزه «قلعه پلش» رومانی در اختیار فرهنگستان هنر قرار گرفت تا نسبت به چاپ و انتشار آن اقدام شود.

انتشار تصاویر آثار هنری و نسخ خطی در موزه ارمیتاژ

در پی گفت‌وگوی محبوبه پلنگی، مدیرکل امور بین‌الملل فرهنگستان هنر، با قهرمان سلیمانی، رایزن فرهنگی ایران در مسکو، فرهنگستان هنر علاقه‌مندی و آمادگی خود به چاپ کتابی نفیس از نسخ خطی و آثار برجسته تاریخ هنر ایران، محفوظ در گنجینه موزه ارمیتاژ و مؤسسه شرق‌شناسی را اعلام کرد و خواست تا از طریق رایزن فرهنگی مسکو این ارتباط صورت گیرد.

در پی این طرح نیز پیش‌نویس تفاهم‌نامه همکاری فرهنگستان هنر و موزه ارمیتاژ ترجمه و ارسال و مقرر شد تا این ارتباط از سوی رایزنی فرهنگی ایران در مسکو پیگیری شود.

گفتنی است مجموعه زرینه‌های هخامنشی، نقره‌های ساسانی، نسخه‌های مصور خطی، قطعات خوش‌نویسی، جلد‌های لاک‌ی، نقاشی‌های روغنی، ترمه‌های کرمان، زربافت‌های کاشان، پازیریک (سرسلسله قالی‌های ایران و جهان)، مسکوکات ادوار مختلف و سفالینه‌های نیشابوری، از جمله آثار هنری موجود در موزه ارمیتاژ است.

همچنین در پی فعالیت‌های مشترک فرهنگستان هنر و رایزنی فرهنگی در مسکو، فرهنگستان هنر پیشنهاد داد سه وینار با حضور مسئولان موزه تریتیاکوف در بهار ۱۴۰۰ برگزار شود.

سخنرانان این سه وینار رئیس موزه تریتیاکوف، مشاور هنری گالری، و رئیس بخش هنر معاصر این موزه، خواهند بود.

پیشنهاد انعقاد تفاهم‌نامه همکاری فرهنگستان هنر با آکادمی هنری ارمنستان

تهیه پیش‌نویس تفاهم‌نامه همکاری میان فرهنگستان هنر ایران و آکادمی هنر ارمنستان، از جمله کارهایی بود که در بخش روابط بین‌الملل فرهنگستان هنر با همکاری معاونت پژوهشی این فرهنگستان صورت پذیرفت. این پیش‌نویس به منظور گسترش همکاری در حوزه‌های متنوع هنر، شناسایی آثار فاخر هنری ایران در ارمنستان، و چاپ و نشر کتاب نفیس این آثار هنری و نیز نسخ خطی، تهیه شد.

فرهنگستان هنر در این تفاهم‌نامه، مشارکت و همکاری خود برای انجام طرح‌های پژوهشی در زمینه‌های فرهنگی و هنری مشترک، و نیز همکاری هنرمندان برای هم‌افزایی و دستاوردهای علمی و هنری را اعلام کرد. برگزاری دوره‌های آموزشی و پژوهشی برای هنرجویان و هنرپژوهان در قالب فرصت‌های مطالعاتی و دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت و کارگاه‌ها در موضوعات مورد علاقه دو طرف، از دیگر مفاد اعلام‌شده برای انعقاد این تفاهم‌نامه به شمار می‌رود. مشارکت در طراحی و برگزاری نمایشگاه‌ها و رویدادهای هنری مشترک از آثار هنرمندان دو کشور، و تبادل دستاوردهای علمی و پژوهشی با تسهیل دسترسی به کتابخانه‌ها و منابع علمی و بانک‌های اطلاعاتی هنری مورد نظر نیز از دیگر مفاد پیشنهادی در این تفاهم‌نامه همکاری بود.

چاپ نسخه نفیس بوستان سعدی در کتابخانه ملی قاهره

در ملاقاتی که بین مدیرکل امور بین‌الملل فرهنگستان هنر با عبدالرضا بنی‌علی، رایزن فرهنگی ایران در قاهره، صورت گرفت فرهنگستان هنر اعلام آمادگی کرد تا نسخ نفیس هنری، از جمله نسخه بوستان سعدی موجود در کتابخانه ملی قاهره به خط نستعلیق سلطان‌علی مشهدی و حاوی ۶ مجلس نقاشی به امضای کمال‌الدین بهزاد، در این فرهنگستان منتشر شود.

همچنین مقرر شد تا از طریق رایزن فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در قاهره این مسئله مطرح و پیگیری شود.

رایزنی با کاردار فرهنگی ایران در تاجیکستان

کشور دوست و همسایه، تاجیکستان، از جمله کشورهایی است که در حوزه تمدنی ایران بزرگ فرهنگی قرار دارد. در طی رایزنی‌هایی که برای ارتباط با تاجیکستان برقرار شد، وزارت فرهنگ جمهوری تاجیکستان برای همکاری با فرهنگستان هنر و ضرورت گسترش مناسبات فرهنگی میان دو کشور هم‌فرهنگ و هم‌زبان اعلام آمادگی کرد. فرهنگستان هنر جمهوری اسلامی ایران نیز برای تقویت این روابط دعوت کرد تا هنرمندان تراز اول این کشور را به عضویت افتخاری خود بپذیرد و وزارت فرهنگ این کشور نیز چند نفر از هنرمندان حوزه موسیقی و سینمای خود را برای عضویت پیشنهاد داد که این موضوع در حال بررسی است.

چاپ و نشر شاهکارهای هنری ایران در موزه پرگامون در برلین

یکی دیگر از اموری که بخش بین‌الملل فرهنگستان هنر پیگیر آن است شناسایی آثار و شاهکارهای هنری ایران در موزه‌های دیگر کشورهاست. موزه پرگامون از جمله موزه‌هایی است که آثار بسیاری از هنرهای ایرانی در آن محفوظ است. فرهنگستان هنر در طی پیگیری‌هایی که به انجام رسانده، خواهان چاپ این مجموعه نفیس در قالب کتاب و معرفی آن به جامعه هنری ایران است.

دیدارهایی به منظور تحقق اهداف بین‌المللی

به منظور تحقق اهداف بین‌المللی، دیدارها و رایزنی‌هایی با احمد پاکتچی، سفیر و نماینده دائم جمهوری اسلامی ایران در سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی ملل متحد (یونسکو)؛ مهدی نیکخواه‌قمی، رایزن فرهنگی ایران در یونان؛ حمیدرضا عصمتی، رایزن فرهنگی ایران در سوریه؛ جعفر روناس، وابسته فرهنگی ایران در لاهور؛ بهادر امینیان، سفیر جمهوری اسلامی ایران در افغانستان؛ و ابوالفضل ربیعی، وابسته فرهنگی و مسئول خانه فرهنگ جمهوری اسلامی ایران در نخجوان؛ در جهت گسترش تبادلات فرهنگی و هنری صورت گرفت.